

Makroekonomski indikatori

Milica Muhadinović

milicamuhadinovic@gmail.com

Ključni indikatori

- ▶ Proizvodnja
- ▶ Zaposlenost
- ▶ Zarade
- ▶ Inflacija
- ▶ Budžet
- ▶ Platni bilans
- ▶ Monetarni agregati
- ▶ Indikatori tržišta kapitala

Kako makroekonomija utice na biznis?

- ▶ https://www.youtube.com/watch?v=oXaerh_mimA

-
- ▶ Zašto baš ovi indikatori?
 - ▶ BDP, BDP/pc?
 - ▶ Koliko je učešće investicija u BDP?
 - ▶ Koliko je učešće državne potrošnje u BDP?
 - ▶ Koliko je učešće uvoza u BDP?

Bruto Domaći Proizvod (GDP)

- ▶ **BDP:**
 - ▶ Proizvodni metod (suma dodajne vrijednosti)
 - ▶ Rashodni metod ($C+I+G+E-U$)
 - ▶ Prihodni metod ($W+O+T-s$)

Bruto Domaći Proizvod (GDP)

- ▶ BDP:
 - ▶ Tekuće cijene
 - ▶ Stalne cijene
 - ▶ Nominalni/realni rast
 - ▶ Ukupni BDP/BDP per capita

Bruto domaći proizvod (BDP)

- ▶ Osnovni i najvažniji makroekonomski agregat u sistemu nacionalnih računa;
- ▶ Bruto domaći proizvod (BDP) predstavlja rezultat proizvodnih aktivnosti svih rezidentnih institucionalnih jedinica. Bruto domaći proizvod je indikator ekonomskih aktivnosti na nivou cijele zemlje. (*Monstat*)
- ▶ 3 metode obračuna bruto domaćeg proizvoda: proizvodna, potrošna i dohodovna metoda.
- ▶ MONSTAT obračunava BDP na godišnjem nivou za ekonomsku teritoriju Crne Gore, po proizvodnoj i potrošnoj metodi.

Bruto domaći proizvod (BDP)

- ▶ BDP po proizvodnoj metodi izračunava se kao zbir dodatih vrijednosti svih rezidentnih institucionalnih jedinica, tj. kao razlika između autputa i intermedijalne potrošnje. Prednost ovog metoda jeste mogućnost sagledavanja doprinosa pojedinih aktivnosti ukupnom ekonomskom rastu zemlje.
- ▶ BDP po potrošnoj metodi izračunava se kao zbir potrošnje domaćinstava, državne potrošnje, investicija, promjene u zalihama i salda izvoza i uvoza roba i usluga.

Zadatak 1.

- ▶ Ako je stopa rasta cijena u 2010. godini iznosila 1,6%, a nominalni BDP 3.104 miliona €, izračunati vrijednost realnog BDP-a u 2010. godini?

Zadatak 2.

- ▶ Bruto domaći proizvod 2009. godine iznosio je 2.981 miliona €. U 2010. godini ostvaren je BDP u iznosu od 3.104 miliona €. Ako je stopa realnog rasta BDP-a u 2010. godini iznosila 2,5%, izračunati deflator bruto domaćeg proizvoda?

Zadatak 3.

- ▶ Privreda proizvodi tri dobra: automobile, kompjutere i pomorandze. Kolicine i cijene po jedinici proizvoda u 2006. i 2007. godini:

- ▶ Nominalni i realni BDP 2006 i 2007? Koliko % se promijenio nom. i realni (cijene '06) BDP 2006-07?

	2006		2007	
	q	p	q	P
Automobili	10	2.000\$	12	3.000\$
Kompjuteri	4	1.000\$	6	500\$
Pomorandze	1000	1\$	1.000	1\$

- ▶ $\text{Nom. BDP}_{2006} = 10 \cdot 2.000 + 4 \cdot 1.000 + 1.000 \cdot 1 = 25.000\$$
- ▶ $\text{Nom. BDP}_{2007} = 12 \cdot 3.000 + 6 \cdot 500 + 1.000 \cdot 1 = 40.000\$$ (% promjena = 60)
- ▶ $\text{Realni BDP}_{2006} = 25.000\$$
- ▶ $\text{Realni BDP}_{2007} = 12 \cdot 2.000 + 6 \cdot 1.000 + 1.000 \cdot 1 = 31.000\$$ (% promjene = 24)
- ▶ Realni BDP 2006 i 2007 u cijenama iz 2007?
- ▶ $\text{BDP}_{r 2006} = 10 \cdot 3.000 + 4 \cdot 500 + 1.000 \cdot 1 = 33.000\$$
- ▶ $\text{BDP}_{r 2007} = 40.000\$$ (% promjena = 21,2)

- ▶ Tabela iz zadatka 3.
- ▶ Na osnovu cijena iz 2006., izracunajte BDP deflator za ove godine, kao i stopu inflacije 2006-07.
- ▶ $\text{Deflator}_{2006} = 1 (100)$; $\text{Deflator}_{2007} = 40.000/31.000 = 1,29$
- ▶ Inflacija = 29%
- ▶ (deflator je indeksni broj! Njegova stopa promjene **(Pt – Pt-1) / Pt-1** – stopa inflacije!)

- ▶ Na osnovu cijena iz 2007., izracunajte BDP deflator za ove godine, kao i stopu inflacije 2006-07.
- ▶ $\text{Deflator}_{2006} = 25.000/33.000 = 0,76$; $\text{Deflator}_{2007} = 1$
- ▶ Inflacija = 31,58% - stopa promjene!

Inflacija

- ▶ Promjena opšteg nivoa cijena

$$i_t = \frac{P_t - P_{t-1}}{P_{t-1}} * 100$$

$$i_t = I_t - 100$$

Indeks potrošačkih cijena (CPI)

- ▶ Indeks potrošačkih cijena (CPI) je pokazatelj prosječne promjene cijena svih proizvoda i usluga koje domaćinstva koriste u svrhu potrošnje. Indeks potrošačkih cijena služi kao mjera inflacije u Crnoj Gori (*Monstat*).
- ▶ CPI se može koristiti:
 - ▶ Za usklađivanje cijena rada u privatnim ugovorima;
 - ▶ Za usklađivanje zarada, penzija, socijalnih davanja, budžeta...;
 - ▶ kao deflator u nacionalnim računima.

Zadatak 5.

- ▶ Pretpostavimo da se u zemlji X godišnje troše 3 proizvoda: mlijeko (koje u ukupnoj potrošnji učestvuje sa 35%), cipele (sa učešćem od 35%) i knjige (30% ukupne potrošnje).
- ▶ U 2014. godini, cijena ovih proizvoda iznosila je respektivno 1 €/litar mlijeka, 25 € /par cipela i 35 €/knjiga.
- ▶ U 2015. godini, cijene proizvoda su iznosile 1,2 €, 27 € i 36 €. Izračunati stopu inflacije u 2005. godini?

Nezaposlenost

- ▶ indikator ekonomske i demografske statistike;
- ▶ Stopa nezaposlenosti predstavlja procenat nezaposlenih u ukupnom broju aktivnih stanovnika.

$$n = \frac{N}{R_a} \cdot 100$$

- ▶ Anketa o radnoj snazi – u CG od 1994. prikupljaju se podaci o ekonomski aktivnom stanovništvu i o radnoj snazi prema metodologiji ILO-a.

Zadatak 6.

- ▶ U zemlji X u tekućoj godini broj pripadnika aktivne radne snage je 180.000, a broj nezaposlenih radnika (N) je 15.000. Kolika je stopa nezaposlenosti (n)?

Budžet

- ▶ Rashodi centralnog budžeta
- ▶ Prihodi centralnog budžeta
- ▶ Budžetski bilans
- ▶ Bilans fondova

Dug

- ▶ Javni dug
- ▶ Unutrašnji dug
- ▶ Strani dug

Platni bilans

Kamatne stope

- ▶ Tekući račun
 - ▶ Saldo robne razmjene
 - ▶ Saldo usluga
- ▶ Kapitalni i finansijski račun
- ▶ Cijena novca i kapitala

<https://cbcg.me/me/statistika/statisticki-podaci>

Statistički podaci

Monetarna i
finansijska statistika

Indikatori finansijske
stabilnosti

Kamatne stope

Statistika emitovanih
državnih zapisa

Tržište kapitala

Ekonomski odnosi sa
inostranstvom

Platni promet

Realni sektor

Fiskalni sektor

Devizni kurs

Referentni devizni kurs eura na dan 24/02/2020 (Važi od 00:00 25/02/2020)

 Download Kalendar

- ▶ Cijena domaće valute izražena u stranoj, konvertibilnoj valuti

Valuta		Kurs
USD	AMERICKI DOLAR	1.08180
JPY	JAPANSKI JEN	120.52000
BGN	BUGARSKI LEV	1.95580
CZK	CESKA KRUNA	25.18600
DKK	DANSKA KRUNA	7.46990
GBP	BRITANSKA FUNTA	0.83833
HUF	MADJARSKA FORINTA	337.61000
PLN	POLJSKI ZLOT	4.29890
RON	RUMUNSKI LEJ	4.80630
SEK	SVEDSKA KRUNA	10.58330
CHF	ŠVAJCARSKI FRANAK	1.06000
ISK	ISLANDSKA KRUNA	139.30000
NOK	NORVESKA KRUNA	10.13280
HRK	HRVATSKA KUNA	7.46500
RUB	RUSKA RUBLJA	70.66750
TRY	TURSKA LIRA	6.65990
AUD	AUSTRALIJSKI DOLAR	1.63840
BRL	BRAZILSKI REAL	4.74740
CAD	KANADSKI DOLAR	1.43720
CNY	KINESKI JUAN	7.61020
HKD	HONKONGSKI DOLAR	8.43240
IDR	INDONEZANSKA RUPIJA	15098.95000
ILS	IZRAELSKI SEKEL	3.72080

Monetarni agregati

- ▶ M_0 = depoziti banaka kod CBCG + gotov novac
- ▶ M_1 = M_0 + depoziti po vidjenju nebankarskog sektora
- ▶ M_2 = M_1 + oročeni depoziti nebankarskog sektora

Drugi monetarni pokazatelji

- ▶ Ukupni krediti
- ▶ Ukupni depoziti
- ▶ Depoziti stanovništva

Tržište kapitala

- ▶ Porfolio investicije nerezidenata
- ▶ Tržišna kapitalizacija
- ▶ Ukupan promet na berzi
- ▶ Nove investicije u HOV
- ▶ Reinvestirani kapital u HOV
- ▶ <http://www.montenegroberza.com/code/navigate.asp?ld=1>

WORLD BANK DATA

World Development Indicators

<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>

